

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

III. De potentia generatiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

QVÆSTIO III.

De potentia generatiua.

A Nimæ vegetanti conuenit vltimo loco facultas generatiua sui similis, per quam non perficit proprium suppositum, sicut per nutritiuam, & augmentatiuam; sed in alieno suum durare facit, & vna manens, diuidit seipsam in plures, seipsa maior & diuturnior, superstes sibi ipsi, permanens non ipsa, sed qualis ipsa, vt loquitur Aristoteles lib. 2. de anima, textu 35. Scio monere sapienter Tertullianum lib. de anima, cap. 23. Ne pudeat, inquit, necessariæ interpretationis: natura verenda est, non erubescenda; hoc negotium libido, non conditio fecidit. Sed ea tamen licentiâ non placet vti, nisi admodum parce; non solum quia multarum sæpe rerum ignoratio disciplina est sapientiæ, sed quia vix in hac materia quidquam est, quod Philosophicam cotem exigat.

Tres gradus actuum in generatione.

Vel circa proprium actum huius potentie, vel circa potentiam ipsam generatricem, tres gradus actuum in generatione viuientium distingui solent, productio seminis, formatio ac organizatio fœtus, & eius animatio; quæ vltima propriè generatio est, definiturque, *Processio viuientis à viuente in similitudinem naturæ*. De qua definitione dixi plura in tractatu de Trinitate. De ipsa potentia tria possent queri. Primò vtrum ad cuiuslibet animalis generationem necessaria sit potentia viuens generatiua, ita vt ex putri nullum gigni possit viuens.

Triplex questio de potentia generante.

Secundò, vtrum illa necessaria sit in duobus, ita vt neque solus mas possit gignere, neque sola femina. Tertiò, vtrum ambo parentes concurrant effectiue ad prolis generationem; quæ duo exposui *tertia parte*, cum dixi de matre omnium purissima & sanctissima, quæ Deum Virgo peperit ex se ipsa, in se ipsa, per seipam vt instrumentum superuenientis Spiritus Dei, & virtutis Altissimi obumbrantis. Vnum igitur superest magnum & mirabile opus naturæ, cuius inquisitio eò magis Philosophiam decet, quò magis omnem superat Philosophorum scientiam.

SECTIO VNICA.

Quenam sit causa similitudinis fœtuum cum parentibus.

Meritò illam miratur, & inexplicabile miraculum appellat Gregorius Nyssenus orat. 3. de resurrectione, Mirandulan. lib. 1. de examine vanitatis scientiarum, cap. 16. Septalius in sect. 10. problem. q. 12. Laurent. lib. 8. q. 20. Conimbricenses lib. 1. de generat. c. 4. q. 30. Est autem triplex ista similitudo: prima secundum speciem; altera secundum sexum; tertia secundum figuram, & effigiem externam.

§. I.

Vnde oriatur fœtuum similitudo cum parentibus secundum speciem & sexum.

Dico primò similitudinem secundum speciem oriri à virtute formatrice insita semini, cui facultas inest producendi simile illi à quo semen ipsum productum est. Causa v. g. cur ex semine humani, R. P. de Rhodes, curs. Philosoph.

Amano gignatur homo, est quia semen hominis accipit ab homine vim hominis productiuam, non equi, quem homo non potest producere; quia scilicet data est viuenti cuique facultas producendi sibi simile, eamque virtutem imprimat semini. Vnde generatio, vt dixi, est processio viuientis à viuente coniuncto in similitudinem naturæ. Dicitur, à viuente coniuncto, quia substantia generantis, nempe ipsum semen & sanguis, est in supposito genito. Dicitur, in similitudinem naturæ, quia ex intentione naturæ debet genitum eiusdem esse speciei cum generante, nisi aliquid impediatur, sicut in generatione muli, qui est dissimilis asino & equæ, à quibus gignitur, impeditur similitudo propter commixtionem vtriusque seminis; & vera nihilominus est generatio, quia dissimilitudo illa est solum per accidens.

Meritò autem suspiciunt Sapientes omnes vim illam mirabilem inditam semini homogeneo, mortuo, perexiguo; in quo si semen est arboris, descriptæ sint radices, truncus, rami, frondes, flores, fructus. Si humanum sit, descripta sint omnia membra hominis; caput, cor, hepar, pedes, brachia. Hoc sanè qui non miratur, neque agnoscit intus latentem Deum, ille amens est.

Queritur autem primò, vnde fiat vt fœtus potius similis sæpe sit secundum speciem matri, quàm patri: v. g. cur ex hirco & oue generatur ouis pilis longis & duris hirsuta: ex capra & ariete capra fiat pilis mollioribus.

Fœtus matri potius similis.

Respondeo causam esse, quia dispositio materiæ, ex qua fœtus gignitur, est etiam causa similitudinis specificæ filiorum & parentum, quam non sola causat virtus formatrix ipsius seminis. Quia igitur sæpe mater suppeditat maiorem copiam materiæ, quàm pater, propterea fœtus sapius matri similis est, quàm patri, quando illi specie differunt. Scio à plerisque mulieribus editos aliquando fuisse catulos aut simias; sed hoc fiebat vlciscente Deo turpem illarum libidinem, vel tunc bruta illa copiosiore conferebant materiam.

Queritur secundò, vnde fiat vt fœtus secundum speciem similis parentibus, habeat plura sæpe membra. Parisiis v. g. anno 1546. puerum enixa est mulier habentem duo capita, crura quatuor, totidem brachia, vnicum cor. Turonibus anno 1569. mulier alia fœtum edidit habentem omnia membra gemina, sed vnum caput. Ferrariæ in Italia anno 1540. natum infantem cum duobus capitibus narrat Cælius Rhodiginus lib. 24. cap. 3. vide Bulengerum lib. de monstris, & Ambrosium Paræum lib. 25. cap. 4.

Membrarum pluralitas.

Respondeo causam non esse aliam, nisi copiam materiæ seminalis; ex qua fœtus gignitur; cum enim illa necessaria non sit ad formanda membra vnius fœtus, necesse est illa plura formari; sicuti eandem ob causam plures sæpe vno partu gignuntur fœtus. Narrat Aristoteles in historia animalium, mulierem quandam vicibus quadraginta pueros edidisse viginti, qui omnes adolecere potuerint. Nota omnibus historiis est Margarita Hollandiæ Comitissa, quæ vno partu trecentos sexaginta fœtus viuos edidit, qui omnes sacro Baptismate tincti sunt, & statim postea expirarunt.

Dico secundò, causam similitudinis secundum sexum, idest cur generetur mas aut femina, duplicem esse. Prima est, virum tunc generari, quando virile semen præualeat muliebri. Secundam tradit Hippocrates lib. 1. de diæta, temperiem vtriusque seminis; si enim calidius illud fuerit, generari matrem; si frigidius, foeminam. Et hæc causa est,

Pp z cur

cur mas citius conformetur in utero quam femina; semen enim eo velocius agit, quo est calidior. Quod aliqui celebrant, factas aliquando esse sexuum mutationes, de quibus agunt Plinius lib. 7. cap. 4. Langius lib. 1. epist. 70. eas ego sanè puto fabulosas cum Delrio lib. 2. *disquisit. quæst.* 22. Mercuriali lib. 6. *variarum*, cap. 20. Laurent. lib. 7. *quæst.* 8.

§. II.

Vnde oriatur similitudo secundum effigiem.

Idest, quare filij colore, temperamento, lineamentis, animi moribus, morbis similes sint aliquando soli patri, aliàs soli matri, interdum utriusque, aliàs neutri, sæpe aucto vel atavio. Imò sæpius contingit, ut proles aliis partibus patrem referat, aliis matrem, auctum, atavium. *Multarum*, inquit Nyssenus orat. tertia de resurrectione, *sæpe personarum proprietates simul exprimuntur in uno corpore, patris nasus, aut oculus, patris incessus, vox matris; atque homo unus spectatur tanquam planta quadam multarum arborum surculos habens.* Quæ omnia variis exemplis confirmari possunt. Dabunt plurima Plinius lib. 7. cap. 12. Solinus cap. 3.

Cammatæ populi communes habebant uxores, & quisque filios in propria dignoscebat effigie. Seleuco, cuiusque posteris anchoræ imago visebatur in fœmore impressa. Thyestis familia cancri effigiem gestabat expressam: Heraclidæ lanceam.

Causam ergo huius similitudinis Aristoteles lib. 4. *de generat. animalium*, cap. 3. refert ad varios quosdam motus seminis, quos explicare difficile est.

Secundò ipse Aristoteles *sect.* 10. *problematum*, *quæst.* 12. totam refert causam huius similitudinis ad imaginationem; quem sequuntur Plinius lib. 7. cap. 1. Fernelius lib. 7. *Physiol.*

Tertiò Astrologi solis id tribuunt sideribus: quoties enim sol in centro fuerit horoscopi, in diurna genitura patribus similes filios gigni putant; filias autem matribus similes evadere, cum luna in nocturna genitura, aut Venus in diurna cum centro fuerit horoscopi. Communis sententia id refert ad formatricem virtutem seminis.

Dico tertiò, causam adæquatam & ordinariam similitudinis filiorum cum parentibus non esse solam imaginationem, tamen possit aliquando ad eam referri tanquam ad causam extraordinariam.

Ratio est, quia sæpe proles paterno atavio similis est, quem mater nunquam vidit. Morbi etiam sæpe sunt hæreditarij, quos mater sæpe non cogitat, & multò etiam minus exoptat. Non est ergo adæquata & ordinaria causa huius similitudinis sola imaginatio, tamen negari non possit, eam etiam sæpe posse pingere in filio patrem, cum admirabilis sæpe sit vis phantasiæ, præsertim in fœtu delineando, & variis notis imprimendo, ut dicam sequenti disputatione, ubi de causa illa ignotissima disseretur. Multis etiam probari posset exemplis, de quibus vide Delrium lib. 1. cap. 3. 9. 3. Pererium lib. 2. *de generatione hominis*, Interpretes Geneleos in cap. 30. occasione Iacob, qui omnibus parituris virgas obiecit. Narratur puella quædam Europæa nigram genuisse prolem, eo quod fixis oculis contemplata esset imaginem Æthiopis. Altera peperisse dicitur hirsutam prolem, quia imago sancti Ioannis Baptistæ in conceptu ei obiecta esset. Dum gallina incubat ovis, si linteis albis circumtegatur, pullos omnes excludit albos, ut narrat Fernelius

lib. 7. cap. 12. qui refert idem etiam de pavonibus; imò hac arte fieri sæpe picturatos equos & canes, refert à Porta.

Dico quartò, causam ordinariam similitudinis filiorum cum parentibus esse temperamentum, & virtutem formatricem seminis, quando non impeditur.

Ratio est, quia in femine duo sunt, temperamentum idem cum temperamento ipsorum parentum, & virtus formatrix, quæ singulorum partium efformandum ideam illam in se continet, quam accipit à progenitoribus. Vnde sic licet ratio citari. Semen vim habet imprimendi proli similitudinem parentum, si tribuat ei primò simile temperamentum, morbos, mores animi; deinde si describat eadem lineamenta. Primum illud fit per temperamentum seminis, quod est temperamentum ipsorum parentum. Alterum autem efficit vis formatrix, quæ ideam accipit formandi partes similes eis à quibus formata est; nam vnumquodque producit sibi simile. Si ergo virtus formatrix libere agat, semper erunt similes filij parentibus; patri quidem si superet omni ex parte virile semen; matri, si superet fœmineum; quibusdam partibus patri, aliis matri, si portio quedam seminis ab altero vincatur femine. Nonnunquam abavotum aut atavotum effigiem referet fœtus, quia latet aliquando in patris femine quedam avotum aut abavotum facultas. Voluit Aristoteles extendi parentum species ad quatuor progenies; nam perinde ac magnes vim suam per coherentes acus ordine quodam effundit, ita virtus formatrix de femine in semen transfunditur: sic refert Plinius Nicæum quendam Byzantinum Pythæm à candidis natum parentibus natum, fuisse nigrum, quia Æthiopem habebat avum.

Causa verò dissimilitudinis filiorum à parentibus, & similitudinis cum extraneis, esse primò potest imaginatio matris, quæ impedit ne virtus formatrix exeat suam virtutem, & parentis similitudinem imprimat filio. Secundò seminis utriusque pugna, si neutrum ab altero vincatur; tunc enim neutrius parentis similitudo in filio existet, sed alterius sæpe ignoti.

Causa verò dissimilitudinis filiorum à parentibus, & similitudinis cum extraneis, esse primò potest imaginatio matris, quæ impedit ne virtus formatrix exeat suam virtutem, & parentis similitudinem imprimat filio. Secundò seminis utriusque pugna, si neutrum ab altero vincatur; tunc enim neutrius parentis similitudo in filio existet, sed alterius sæpe ignoti.

Dico tertiò, causam adæquatam & ordinariam similitudinis filiorum cum parentibus non esse solam imaginationem, tamen possit aliquando ad eam referri tanquam ad causam extraordinariam.

DISPUTATIO III.

Ordine XVII.

De anima sentiente.

IC est secundus vitæ gradus, vegetatio immaterialior & perfectior, quo anima corpori adhuc immixta, materiam tamen omnem quodammodo transcendit subtiliori effecta & defaciatior cognoscendo, & appetendo. Stipat eam cohors innumerabilis sensuum partium externorum, partium internorum, phalanges appetituum eam cingunt, partim irascendum, partim concupiscendum; virtutes motrices velut apparitores ad notum obediunt imperanti. Quæ omnia explicare aggreditur Philosophus à c. 5. *libri secundi*: mihi tota disputatione sex finienda videtur quæstionibus: prima sit de speciebus impressis sensibilibus univèrsim; secunda de potentiis sensitivis in genere: tertia de visus: quarta de auditu: quinta de odoratu, gustu & tactu: sexta de sensu interno, appetitu sensitivo, potentia motrice.

QUESTIO